

و فی رعت؛ یتخاننش مولع ۱۰

قی داصم

[2] یتخاننش مولع ار شمسا، تسا بوخ، دینکب صحفت نآ دروم رد هک تسای دیج ملع کی نآ [1] (cognitive science): دنراذگی

شایکی یسانشنابز. [3] یتخاننش مولع» دنیوگیم اه نآ هب، دنداد مه تسد هب تسد ملع ات ۵-۶ یتخاننش مولع مه اب اه نی. تسا شایکی یسانشناور، تسا شایکی زغم یسانشباصا، تسا مولع نیرتمهم زا یکی هک تسا [4] یسانشباصع ناشهمه یهپ، یبرجت راک ثیح زا هک دنوشیم، تسا زورما یتخاننش.

یندب مولع: زورما یتخاننش مولع

میهاوخیم امّالسا هک تسا نی، تسا ناشدوصقم هک نآ. یندب مولع میوگب، یتخاننش یاج هب دیاب، تسا هلاس ۷۰ هک نآ ات ردام مکش زا؟ دروآیم هچ رس رب هچ ندب مینیب.

لاؤس، قیقدا لاثم» و «عشرتم زاکترا» هلاقم ود رد هدش حرطم بلاطم زا یخرب قیفلت و شرپ [1] «ناگمه هب تادرجم هئارا یارب یرازبا؛ ناور

طسوت هک تسا (نهذ یتخاننش یاه ملع) یسانشنهذ مولع» یارب یحالطصا یتخاننش مولع [2] فی رعت «زغم و نهذ» هرابرد یملع شهوژپ» تروص هب هداس روط هب و هدش باختنا رسی کی رلوا هتشر نی. ددرگیم بوسحم (science) یبرجت مولع یاههخاش زا یکی یتخاننش مولع هزورما. دوشیم دننام یفلتخم یاههتشر ییازفا مه و ماغدا زا هک دشابیم یاهتشرنایم یاهخاش یهاگشناد شوه و هئایار مولع، یسانشناسنا، یسانشنابز، یسانشباصع، نهذ هفسلف، یسانشناور، رکفت دننام ینهذ یاهتیللاعف تهام یسررب هب ملع نی. تساهدش لیکشت یعونصم رتصخشم تروص هب. دزادربیم دنکیم نکمم ار اهتیللاعف نی ماچنا هک ییاهدن یارف و یدنبهقبط، نابز، یریگدای و هظفاح، هجوت، یسانشزاب و کاردا هنیمر رد شهوژپ هتشر نی یلصا فاده هلمج زا هب یتخاننش مولع عقاو رد. تسا ... و یریگ میمصت، یزیر همانرب، تواضق، رکفت و لالدتسا لماع. دنکیم ادیپ یتخاننش هعماج و ناهج و دوخ زا هنوگچ نهذ هک دزادربیم بلطم نی یسررب و ینورد شخب ود هب یلک روط هب ار لماع هک. دنتسه یلماع هچ نهذ یتخاننش رب راذگریثات لماع و ندب یکیزیف لماع تسا یلک تمسق و دزین ینورد لماع. درک میسقت ناوتیم ینوری و هعماج داصتقا، هعماج قالخا، هعماج گنهرف لیبق زا ینوری لماع رگید فرط زا و درف ینهذ و یناور (ادیپ یکیو تیاس). تسا راذگریثات اه تیعیقو او زا نهذ یتخاننش هویش رد لماع نیاهمه ...

ملع کی ناوټعوب نآ زا و درک یفّرعم تفرعم شیشاښگ دیلک ار تایضایر «تراکد» ،مهدفه نرق رد [3] و فوسللیف نیا .درب مان دومن یراذگه‌ی‌اپ نآ یانېم رب ناوتی‌م ار مولع همه هک لماک و عماج تشرس و رهوج ناوتی‌م ،دادتما و دادعا نتشاد تسد رد اب هک دوب یعدم یوسنارف فورعم نادیشایر هک ناسنا هدیچیپ زغم دننام تسرد ؛تشاذگ شیمان هب دراد قلعت تاطابترا یاینده هک ار ناهج یضایر-یقطنم نیناوق ،رگی‌دکی اب ینورون یاهه‌ک‌بش و اه نورون نیب دنویپ قی‌رط زا تسارداق هب زین تراکد ه‌ناکریز همانراهطا نیا .دسانشب ار اهانآ و دنک یی‌ام‌نزاب ار تقلخ ماظن رب مکاح هراشا نآ نورد یعیبط یاه متسیس و ناهج درکراک رد نآ یساسا شقن و تاطابترا «یشایر ه‌بنج» ه‌ناه‌گآ تخانش و تاساس‌ح دیلوت رد تاطابترا شقن هب گرزب فوسللیف نیا ه‌کاج‌نآزا اما .تشاد ماظن یونعم درکراک رد تاطابترا یدی‌لک شقن دشن قفوم ،دوب هجوتی‌ب هدنز یاه متسیس رد دوب لماک و عماج ملع کی نتفای تراکد هی‌لوا و ی‌لصا فده ،عق‌اورد .دی‌ام‌ن راکشآ و فشک ار تقلخ ی‌قطنم دعاوق رب دیک‌أت اب،تیهان رد اما .داهان اب نآ هی‌اپ رب ار مولع همه ناوتب ه‌کی‌اه‌نوگه‌ب بتکم ،ناسنا هتفرشیپ زغم طسوت دعاوق نیا یی‌ام‌نزاب ناکما و تقلخ ماظن رب مکاح یضایر ه‌عماج هب ار یدی‌جوت و شزرااب بتکم نیا ،مهدفه نرق لی‌اوا رد و درک یراذگه‌ی‌اپ ار «یی‌ارگ لق‌ع» و نوطالفا راکفا اب هک مه‌دفه نرق فوسللیف و دنم‌شناد نیا ،عق‌اورد .دومن یفّرعم برغ یملع و ناهج درکراک رد تایضایر مهم شفن هب ،تفرگیم ماهلا اهانآ تارطن زا و دوب انشآ ی‌بوخه‌ب و طسرا تسنادیم ی‌بوخه‌ب تراکد .دوب هدرب یپ زغم طسوت تقلخ ماظن یضایر یزاس لدم ناکما نینچمه هب و دنکیم لمع تایضایر دعاوق یانېم رب ی‌تاطابترا یعیبط رازبا کی ناوټعوب ناسنا زغم هک هک ار ی‌ناهج می‌طع متسیس هلمج زا،رگی‌دی‌تاطابترا متسیس ره درکراک دن‌اوتی‌م،لی‌لد نیمه .دراذگب شیمان هب ار نآ درکراک و دنک دی‌لقت،تسای‌تاطابترا متسیس نیرت‌عیسو و نیرت‌یل‌ع نیمه و تشادن هجوت هدنز یاه متسیس رد تاطابترا یونعم ه‌بنج هب هک دوب نیا وا لکشم اهنت «زتی‌ن بی‌ال» وا زا سپ .تخاس مورحم ناهج یی‌اهن قی‌اقح زا یرایسب فشک تذلل زا وای،ه‌جوتی‌ب زین وا اما،تفای دورو تاطابترا یاینده هب «بی‌یکرت یاهره» ناوټعوب تحت ی‌باتک فی‌ل‌أت اب باسح» فشک اب ینامل‌آ نادیشایر و فوسللیف نیا .دورب شپ ریس‌م یاهنت ات تس‌ناوتن اب و دنک عادبا دی‌ج باسح رفص و کی ی‌نعی،یدی‌انېب رصنع ود بی‌یکرت زا دی‌درگ قفوم «یرنی‌اب یفسلف جیاتن،ل‌اج‌نی‌عرد و دزاس رت کی‌دزن ی‌عقاو یاینده رای‌تخاس هب ار تایضایر ملع،راک نیا وا نکیل .دراذگب یاج هب دوخ زا تاطابترا یزاجم یاهایند و زغم درکراک دروم رد ار یدنم‌شزرا رایسب تخانش دی‌لوت هوجن هب دشن قفوم لی‌لد نیمه هب و تفاین تسد تاطابترا یونعم ه‌بنج هب زین .دربب یپ ناهج و یعیبط یاه متسیس درکراک رد نآ مهم شقن و ه‌ناه‌گآ

ترب‌لی‌ه و وژناش ،لوب ،ازونی‌پسا ری‌طن یرگی‌د ه‌فسالف و ندانم‌شناد ،زتی‌ن بی‌ال زا سپ **نایم یملع ش‌بنج کی** ،یدی‌الیم ۱۹۴۰ هه رد ه‌رخ‌أل‌اب هکنیا ات دنداد هم‌ادا ار ه‌نیمز نیا رد قی‌قحت **ناسان‌شن‌اور و نا‌نادیشایر ار نآ یزکرم هتسه هک تفرگ لکش اکیرما رد یاه‌تشر** و یزاس لدم قی‌رط زا زغم درکراک ه‌علاطم ،**ش‌بنج نیا هی‌لوا و ی‌لصا فده** .دندادیم لی‌کشت تفای ققحت فده نیا ،یدی‌الیم ۱۹۵۶ لاس رد‌آتیهان .دوب **یسان‌شن‌اور ی‌عقاو ملع کی سی‌س‌أت** هب و سی‌س‌أت ی‌برجت یاه‌داد رب‌بنی‌تبم دی‌ج یسان‌شن‌اور ملع کی ناوټعوب «یتخانش مولع» و ه‌لوقم ه‌علاطم هب یتخانش مولع ناص‌ص‌تخم ،دعب هب خیرات نآ زا .دی‌درگ یفّرعم یملع ه‌عماج درکراک رد ه‌ناه‌گآ تخانش شقن نینچمه ،هدن‌زریغ و هدنز یاه متسیس رد نآ دی‌لوت هوجن ،تخانش مولع ی‌ت‌آ ناراډگ ناینېب ،یدی‌الیم ۱۹۵۰ هه رد هک دن‌ام‌ن هتفگان .دن‌تخادرپ هدنز یاه متسیس دی‌اب ادتبا ،یتخانش ه‌نوگ ره دی‌لوت یارب هک دن‌دوب هدرب یپ یدی‌انېب تی‌عقاو نیا هب یتخانش تشاد نآ رب ار اه یتخانش ،ه‌داس ه‌دی‌ا نیا .ددرگ رارقرب طابترا نآ نوماریپ طی‌حم و متسیس نیب هک ه‌ناه‌گآ تخانش دی‌لوت رد تاطابترا یساسا شقن هب و دنوش دراو تاطابترا یاینده هب ات دوب نامز نیا رد .دنربب یپ ،درا‌ده‌ع هب ار یعیبط یاه متسیس رات‌فر تی‌اده و لرت‌نک ه‌فی‌طو روصت‌ال‌بق هک تسار نآ زا رت‌عیسو رایسب یتخانش مولع تاعلاطم ه‌زوج دندش هجوتم اهانآ هک دشیم.

رد زیچ همه اب زیچ همه تقلخ ماطن رد هک دن دقتعم یتخان ش مولع نارادفرط ،هزورما
هتشاذگ شایمان هب تایضایر طسوت دناوتیم هک تاطابترا نیا ،تسا یونعم و یدام طابترا
تارییغت ادتبا هک بیترت نیدب ،دندنکیم لمع یصاخ هنوگ هب هدنز یاه متسیس رد ،دنوش
سپس ،دوشیم رهاظ ندب رد یبصع یاه مایپ تروص هب ،هدرک رثا یسح یاه مادنا رد طیحم یکیزیف
یاههکبش هب دورو زا سپ و دوشیم تیاده زغم فرط هب یبصع یاهلاناک قیروط زا اه مایپ نیا
ندش رادانعم و شزادرپ ثعاب هک یزیچ ؛دراذگیم ریثأت ندب درکراک رب اهنآ یزاسللاعف و زغم ینورون
،ددرگیم رهاظ مزی ناگرا رد هناهگاآ تخانش و تاساسح تروص هب ،تیهان رد و دوشیم یدورو یاه مایپ
رد هک یعونصم تخانش فالخرب ،یعیبط تخانش هک تسا نیا دراد تئیمه نایم نیا رد هچنآ
نیاربانب و تسا رادانعم مزی ناگرا یارب ،دوشیم دیلوت رتویپماک ریظن یتاعالطا یاهنیشام
کی طسوت هک تسا نیا رد هدنز یاه متسیس یلصا یگژیو ،عقاورد .دندنکیم لمع دنمفده تروص هب
تخانش هک تسا یلاح رد نیا...دندنسسه طابترا رد دوخ نوماریپ طیحم اب امئاد ،ینورد و یفطاع نابز
نیاربانب و تسا نیشام یارب ساسح و انعم دقاف ،دوشیم دیلوت رتویپماک رد هک یعونصم
،دشاب شخب تدحو و شخب تایح دناوتیمن

ینعی ؛دراد راکورس تاطابترا یایند اب هچنآ ره نیاربانب و تسا تاطابترا لمع تایضایر...
نونکا ،دندنکیم لمع تایضایر یانبم رب یگمه ،نابز و رکفت ،هناهگاآ تخانش ،تاساسح ،تاعالطا
نابز هب تعیبط باتک هک تشاد راهطا مهدهف نرق لیوا رد هلیلاگ ارچ هک دیمهف ناوتیم رت هب
رثا رب ،یدالیم ۱۹۴۰ هه لیوا رد ارچ هک دهیم ناشن قوف بلاطم نینچمهدهش هتشون یضایر
نایم شبنج» مان هب یملع میطع بالقنا کی ،یزغم مولع رگید و یسانش ناوړه اب تایضایر دروخر
،تخاس نوگرگد ار یسانش ناوړه ملع صوصخ هب و مولع هیلک هک دمآ دوجو هب اکیرما رد «یاهتشر

هب یی اکیرما نادییضایر یهورگ ،ادتبا هک تسا رارق نیا زا یاهتشر نیب دروخر نیا ناتساد
اهنآ سار رد شلوک کم نراو هک تسیژولویزیف و سانش ناوړه یهورگ اب رنیو تربرون یگدرکرس
یارب دنتفرگ میمصت و دندرک تاقالم رگیدکی اب دراوړه هاگشناد یکشزپ هکشناد رد ،دوب
اب یتاعالطا یاهنیشام تخاس رد نآ یبصع یاهمسیاناکم زا هدافتسا و زغم درکراک دروم رد قیقحت
هدافتسا زغم یضایر یزاس لدم شور زا دندیسر قفاوت هب اهنآ ،دنیامن تکرارشم و یراکمه رگیدکی
هک ،یعونصم شوه دیلوت و راکدوخ یتاعالطا یاهنیشام تخاس رد هرطنتنمریغ تفرشیپ اما ،دندنک
نآ صوصخ هب رگید مولع ناصصختم زا یرایسب تفرگیم تروص اکیرما ی ت آ ما هاگشناد رد اتمدم
،یهاتوک تدم رد هکیروطه هب ،درک شبنج نیا بذج ،دنتشاد راک ورس زغم درکراک اب هک ار ییاه
نایم هدرتسگ و میطع یملع شبنج کی هب سانش ناوړه و نادییضایر هورگ ود نیب هیلوا تاقالم
هب هجوت اب ،یدالیم ۱۹۴۸ لاس رد اما ،دوب ناشن و مان نودب شبنج نیا ادتبا ،دش لیدبت یاهتشر
،دش هدیامن کیتنربیس ،زغم یضایر یزاس لدم و تاطابترا هلقوم هب ناگدندنکتکرش زکرم
دنمشناد نیا ،تفرگ تروص یی اکیرما فورعم نادییضایر رنیو تربرون طسوت یراذگمان نیا
هدنزرریغ و هدنز یاه متسیس رد تاعالطا شزادرپ و لاقنت ،تاطابترا ملع ناوړه هب ار کینربیس
یفطاع هبنج زا هک تاسلج رد رضاح ناسانشتسیز و اه تسیژولویزیف اما ،درک یفرعم
هاگاآ یبوخ هب ینهه یاهدادعتسا دیلوت رد نآ مهم شقن و هدنز یاه متسیس درکراک
تفلاخم هدنز یاه متسیس درکراک صوصخ رد رنیو صقان فیرعت نیا اب دنوب
درکراک یتاب ساجم-یطابترا هبنج هب اهنت کیتنربیس ملع ،اهنآ رطن رد ،دندیرو
نیا... ،دروآیمن نایم هب یتبحص اهنآ درکراک یفطاع هبنج زا و دزادرپیم اه متسیس
نیب شبنج ،یدالیم ۱۹۵۶ لاس رد دش ثعاب ناسانشتسیز و نادییضایر نیب رطن فالخ
یاهنیشام هدنراس ناسدنه و نادییضایر زا هک لوا هخاش ،ددرگ میسقت مهم هخاش ود هب یاهتشر
هب یدالیم ۱۹۵۶ لاس رد آتیهان و داد همادا یعونصم شوه دیلوت هب دشیم لیکشت دنمشوه
بصع ،ناسانش ناوړه زا لکشتتم هک مود هورگ یاضعا هکیتروصرد دیدرگ رجنم هتشو نیا سیسأت
زغم درکراک هعالطم رب ینبم شبنج هیلوا فاده دنوب ناسانشتسیز و ناسانش نابز ،ناسانش
ار یاهتشر نایم شبنج شووماخ لعشم ،لاس نامه رد یتخان ش مولع سیسأت اب و دندرک لابند ار
،تایضایر یاهتشر نایم تاعالطم :یتخان ش مولع هب یخیرات یدمآرد)،دندومن نشور هرابود

هنوگره دیاب یسانشن اور»: تشون ۱۹۱۳ رد یی ارگ رات فر هی نایب رد نوستاو یب ناج، دندرک یوریپ نوستاو مایپ زا هک یسانشن اور «درادگب رانک ار یرای شه هب هراشا ات، دندرک فذخ یسانشن اور زا ار هنایارگ نهذ یاه حالطصا همه و، رای شه یاه دنیارف، نهذ چه اهنآ رد اما دشیم هداد حیضوت زغم درک راک یسانشن اور یاه باتک ی اوتحم رد ههذ دنچ هشیمه یارب یسانشن اور هک دشیم هت فگ، دشیم نهذ هب یاهراشا هنوگ «تسا هداد تسد زا ار دوخ نهذ ای یرای شه»

ندش هتخاس لاح رد جیردت هب شپ اه تدم زا دنچره، دمآیم رظن هب نینچ ای-ناهگان رظن زا اه تدم هک ییاههملک، دبایزاب ار یرای شه ات دش هدام یسانشن اور -دوب یاهه لجم رد و دندی سریم شوگ هب اهسنارفنک و سل لاجم رد دندوب تسردان یسایس (۵۴۱-۵۴۰ ص، نیون یسانشن اور خیرات)، دندروخیم مشچ هب یصصخت

تاراطتنا هب هجوت اب دش هدی سرپ ناسانشن اور زا ۱۹۸۷ رد یبای هنیمر هعلاطم کی رد یسانشن اور یاهه بنج نیرتزیگنا ت فگش، یسانشن اور هتشر رد نانآ هتشدگ لاس ۲۵ شبنج عیرس تفرشیپ هک دنت فگ خساپ رد نانآ؟ تسا مادک ناشیارب نیون هدوب زیگنات فگش ناشیارب یرگید زیچ ره زا شیب یسانشن اور رد یتخاننش (۵۴۲ ص، نامه) تسا

و یی ارگ ناسنا یسانشن اور رد یرای شه رب دیکأت و یشیامزآ یسانشن اور رد یتخاننش شبنج اب عورش ماگنه هک ار دوخ یلصا هاگیاج رگید راب یرای شه هک مینکیم هدهاشم، یدیورف دعب یواکن اور یقلت تیقفوم کی دیاب ار یتخاننش یسانشن اور... تسا هدروآ تسد هب تشاد هتشر نیا و اپورا یتخاننش اور رکفت و هتفای شررتسگ یسانشن اور یاهه نیمز رتشیب رب نآ ذوفن... درک هدی شوک و تسا هتفر رتارف زین یسانشن اور دوخ زا یتح، تسا هداد رارق ریثأت تحت ار هیسور بسک یگنوگچ دروم رد هچراپکی هعلاطم کی اب ار هدمع یملع یاهه تشر زا یرایسب یاهراک ات تسا، دشخب ماحسنا نهذ طسوت شناد

یتخاننش یسانشن اور زا یقیفلت تسا هتفرگ بقل یتخاننش ملع هک هزات زادن امشچ نیا، تسا یساننش بضع مولع و یغونصم شوه، یرتویپماک مولع، هفسلف، یسانشمدرم، یسانشنابز تدحو ناوتیم هنوگچ ار هئاگادج هعلاطم یاهه تشر همه نیا هک شسرپ نیا حرط اب رلیم جرح هچرگ تبحص یتخاننش مولع ناوونع اب ینعی عمج تروص هب اهنآ زا هک درک داهنشپ هک نانچ -دیشخب یاهه سسؤم و اه هاگشیامزآ، درک راکنا ناوتیم ن ار هئاگدنچ یملع یاهه تشر درکیور نیا دشور -دوش یاههورگ ای اهشخب زا یضعب و تسا هدش سیسأت اکیرما رسارس یاهه اگشناد رد یتخاننش ملع تسانعم نادب نیا، دناه دش یراذگمان یتخاننش ملع یشزومآ یاههورگ ناوونع هب یسانشن اور یشیامزآ اهنت هن تسا نکمم یهذ یاه دنیارف و اهه دپ هعلاطم هب یتخاننش درکیور، نآ مان زا رن فرص هک (۵۵۶-۵۵۷ ص، نامه)، دریگب دوخ ذوفن ریز هدی آ نرق ات زین ار یملع یاهه تشر ریاس هکلب یسانشن اور

و درک راک، راتخاس هعلاطم شناد Neurology: **یسیلگنا** هب یژولورون ای یساننش بضع [4] نارادناج **یبضع هاگتسد** یسررب یساننش بضع عوضوم، تسا نارادناج یبضع هاگتسد یاهیرامیب یکشزپ **یساننشپسآ** و **یراتفر مولع**، **یموتانآ** ات یلوکلوم و یلولس زا نوگانوگ حوطس رد یریگراکهب دراوم یلو تسا یژولورون Neurology یسیلگنا هژاو نادرگرب یساننش بضع هژاو، تسا Neuroscience هژاو ربارب یسراف رد یساننش بضع، تسا توافتم یسیلگنا و یسراف رد هژاو نیا دوشیم یریگهره ب زین یبضع مولع حالطصا زا یساننش بضع هژاو یاج هب، تسا یسیلگنا

یسانش بصرع اه نآ هلمج زا هک دوش یم میسقت ییاههخاشریز هب دوخ یسانش بصرع
و تسایسانشن اور شناد رد یدرکیور (cognition) **تخانش** :تسا (Neurocognition) یتخان
(نامه).درگنیم یبصرع یاهدنیارف هچ یرد زا درکیور نی لئاسم هب یتخان یسانش بصرع

#1 ینی بزب

... طسوت 2025 13:07:12 سرام 23 هدش داجیا

... طسوت 2025 13:40:26 سرام 23 هدش یناسرزور هب